

Haavoittuvien ryhmiin kuuluvien ihmisten turvallisuus

Mitä tiedämme?

Mariana Salgado, Heidi Lempiö ja Erkki Mäntymäki

Webinaari: Arjen turvallisuus

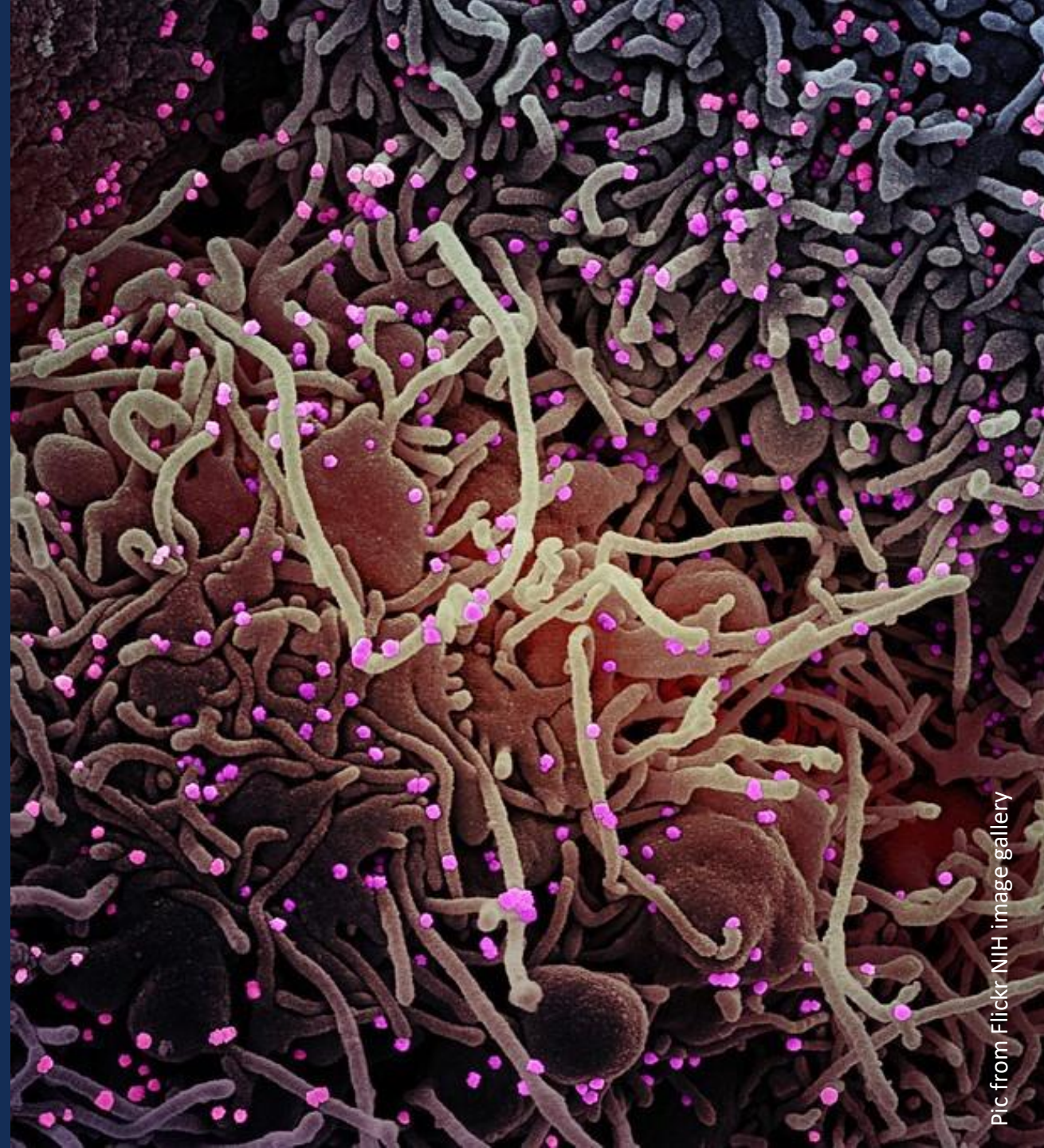
29.9.2021

**Miksi haavoittuviin ryhmiin kuuluvien
ihmisten tilannetta selvitettiin?**

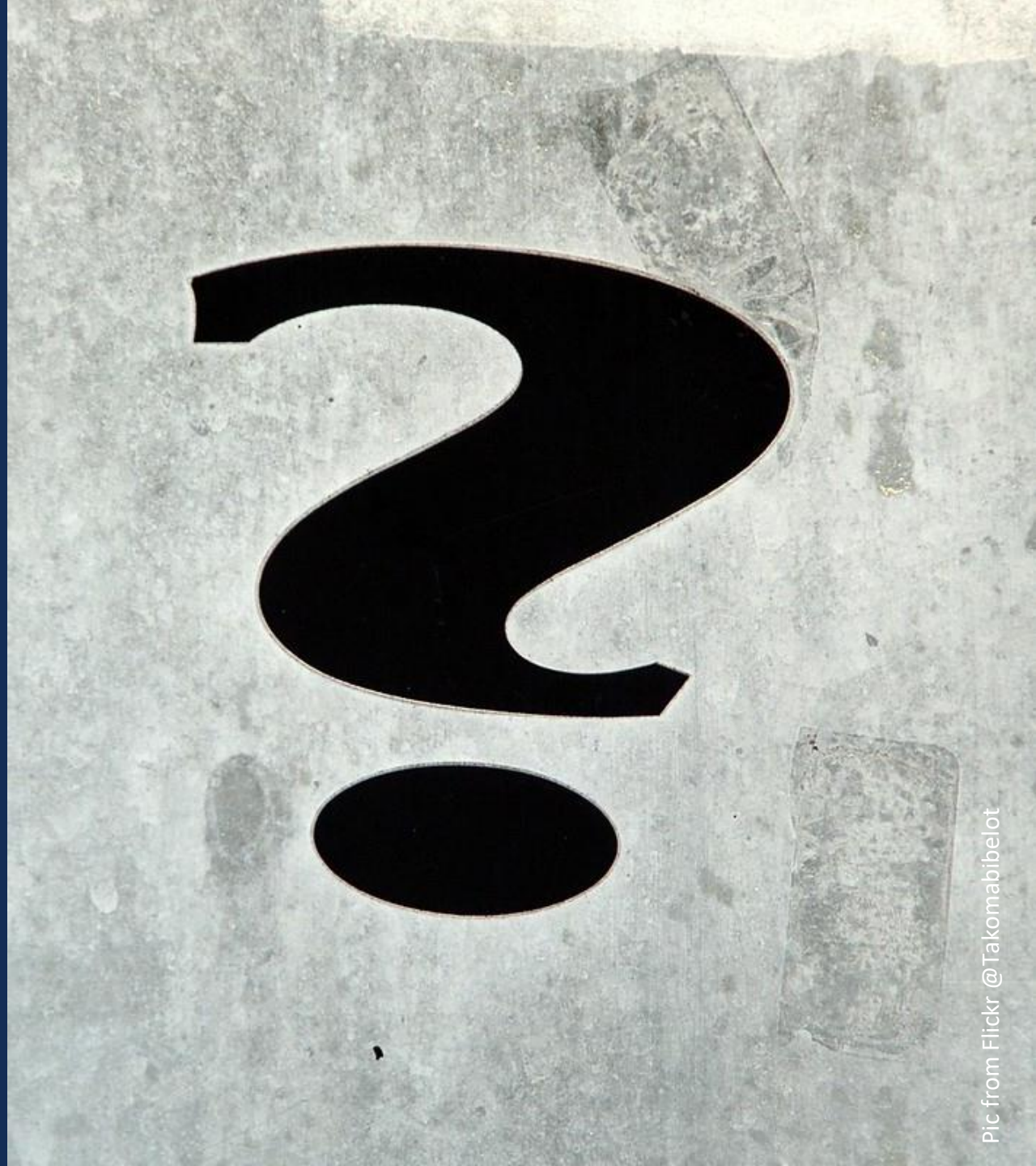
Hajanainen tieto

Ei oletetaan, kysytään

Sisäministeriö
Inrikesministeriet

Ihmisten oma ääni,
vaikuttamismahdollisuus
ja osallisuus

Yhdenvertaisuus ja saavutettavuus

Sisäministeriö
Inrikesministeriet

Vastaamalla heidän
tarpeisiin, palvelemme
tosiasiassa kaikkia

**Luomme kaikille
turvallista Suomea!**

Sisäministeriö
Inrikesministeriet

pic from Flickr @Kanta-Hämeen kuvapankki

1

Selvittää eri haavoittuviin ryhmiin kuuluviksi arvioitujen ihmisten kohtaamia turvallisuushaasteita

Selvityksen tavoitteet

1

Selvittää eri haavoittuviin ryhmiin kuuluviksi arvioitujen ihmisten **kohtaamia turvallisuushaasteita**

2

Selvittää heidän **kokemaansa turvallisuutta**

Selvityksen tavoitteet

1

Selvittää eri haavoittuviin ryhmiin kuuluviksi arvioitujen ihmisten **kohtaamia turvallisuushaasteita**

2

Selvittää heidän **kokemaansa turvallisuutta**

3

Löytää ihmislähtöinen näkökulma **tulevaisuuden palveluiden kehittämiseen**

Selvityksen tavoitteet

1

Selvittää eri haavoittuviin ryhmiin kuuluviksi arvioitujen ihmisten **kohtaamia turvallisuushaasteita**

2

Selvittää heidän **kokemaansa turvallisuutta**

3

Löytää ihmislähtöinen näkökulma **tulevaisuuden palveluiden kehittämiseen**

Käytimme **muotoilun menetelmiä ja periaatteita**

Lähtötietoja

Turvallisuutta arvioidaan turvallisuuden eri aspektien kautta:

- häiriöt
- onnettomuudet
- rikosten määrä ja todennäköisyys
- turvallisuuden tunne

Eri väestöryhmillä voi olla ***eroja avun hakemisen valmiuksien ja avun saannin osalta*** esimerkiksi onnettomuustilanteissa tai rikoksen kohdatessa.

Saatavilla olevat mittaristot ja kriteerit eivät ole yhteismitallisia

Mitä siis teimme?

Turvallisuuden kannalta **haavoittuvimmassa asemassa arvioitiin olevan seuraavat väestöryhmät**

maahanmuuttajataustaiset

seksuaali- ja sukupuolivähemmistöt

vammaiset henkilöt

romanit

erityisen haavoittuvassa asemassa olevat (kuten huostaan otetut) lapset ja ikääntyneet (kuten muistisairaat) sekä heikossa sosioekonomisessa asemassa olevat ja syrjäytyneet henkilöt.

Turvallisuuden kannalta **haavoittuvimmassa asemassa arvioitiin olevan seuraavat väestöryhmät**

Saatavilla olevan tiedon perusteella heillä ***heikompi turvallisuustilanne kuin väestöllä keskimäärin***

maahanmuuttajataustaiset

seksuaali- ja sukupuoli vähemmistöt

vammaiset henkilöt

romanit

erityisen haavoittuvassa asemassa olevat (kuten huostaan otetut) lapset ja ikääntyneet (kuten muistisairaat) sekä heikossa sosioekonomisessa asemassa olevat ja syrjäytyneet henkilöt.

Mitkä asiat tuovat sinulle tällä hetkellä

turvallisuutta?

Valitse 3 tärkeintä.

Merkitse näistä kolmesta tärkein numerolla 1, seuraava numerolla 2 ja kolmas numerolla 3.

uskonto

raha

Oma koulu/työpaikka

luonto

kamerat ja valvonta

poliisi tai muut viranomaiset

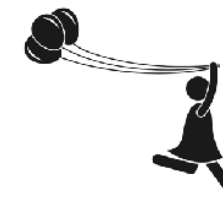
asuinpaikka

koti

yhteiskunta

vapaus

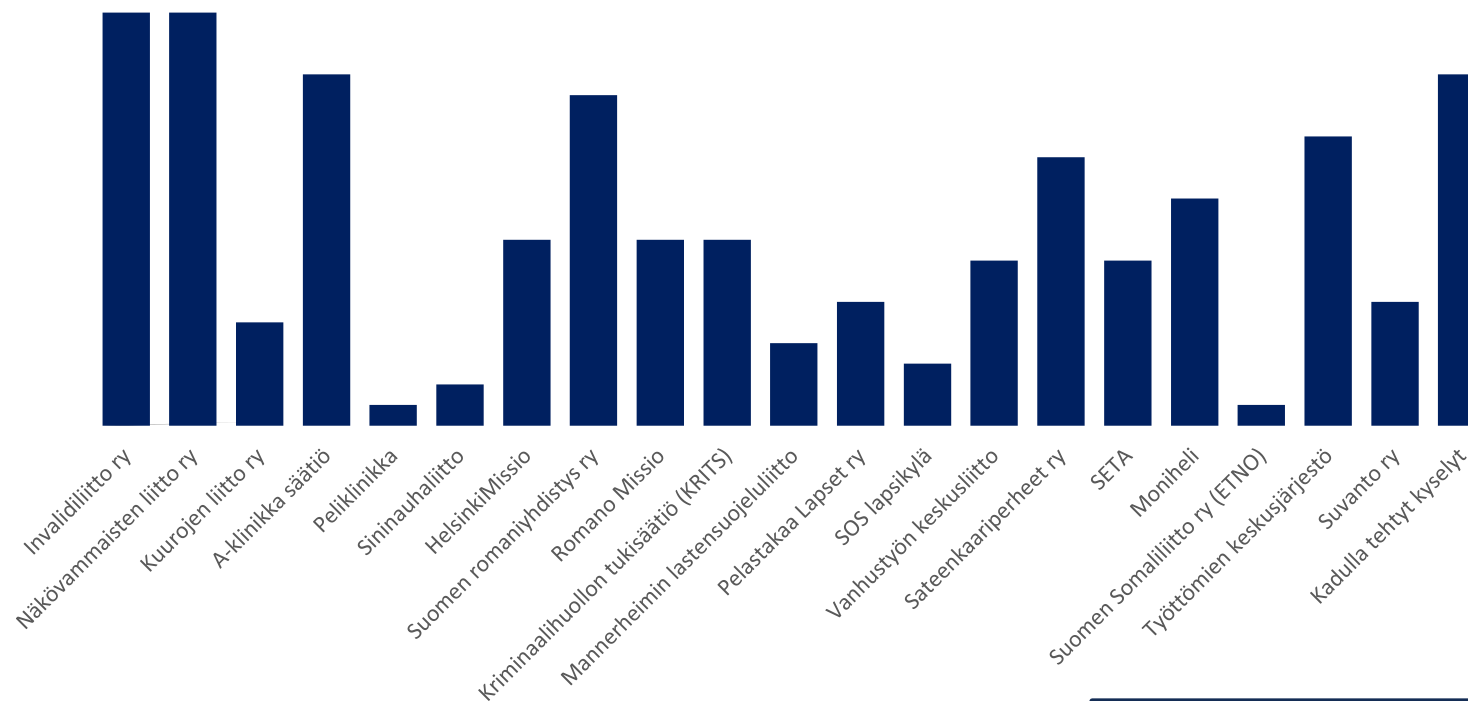
perhe

sinun ryhmäsi

Lähetimme **400** kyselyä järjestöjen kautta

Saimme noin **200** vastausta

Miksi muotoilun tutkimusmenetelmät?

Saavutettavuus

Mahdollisuus tunnistaa tunteita

Mielikuvituksen aktivointi ruokkimaan tulevaisuuden ajattelua

Koronarajoitusten huomiointi

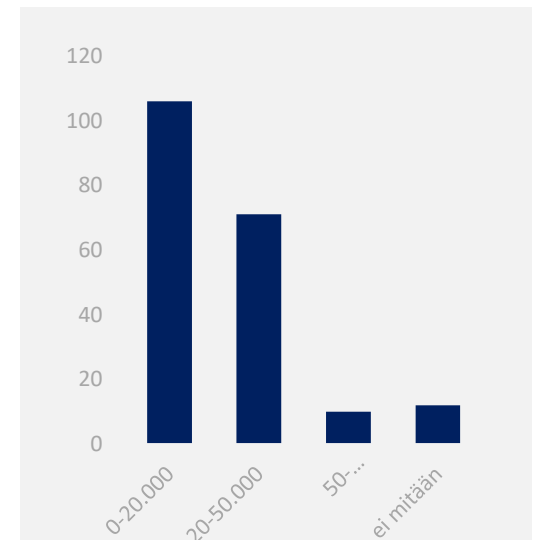
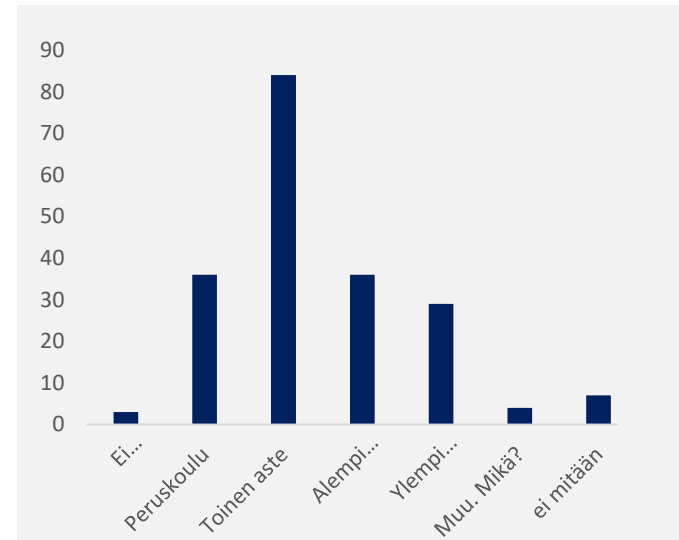
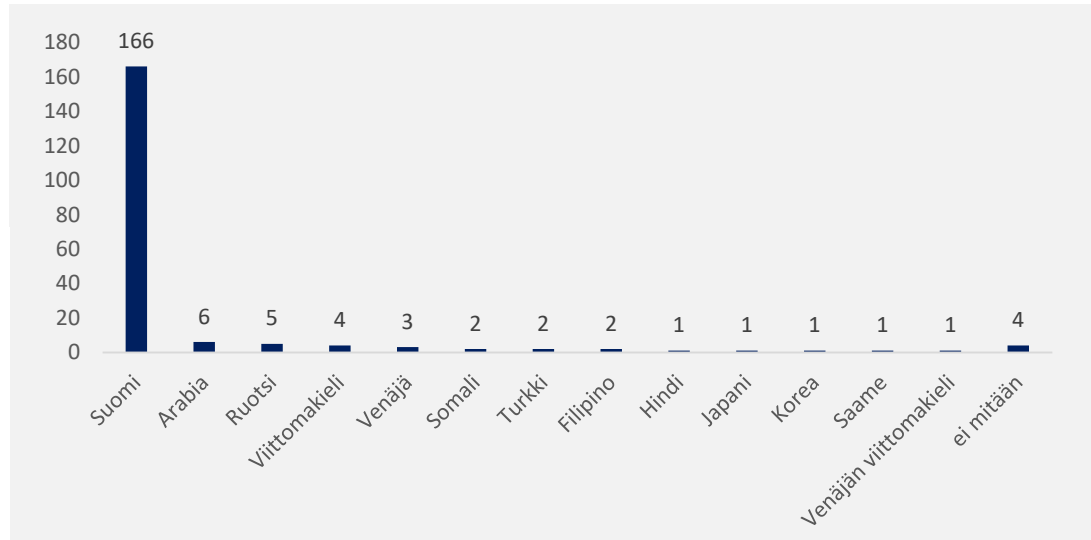
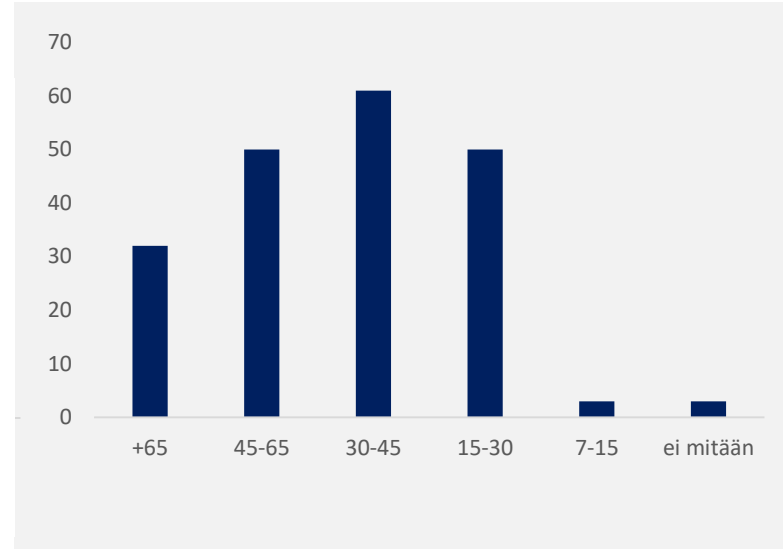
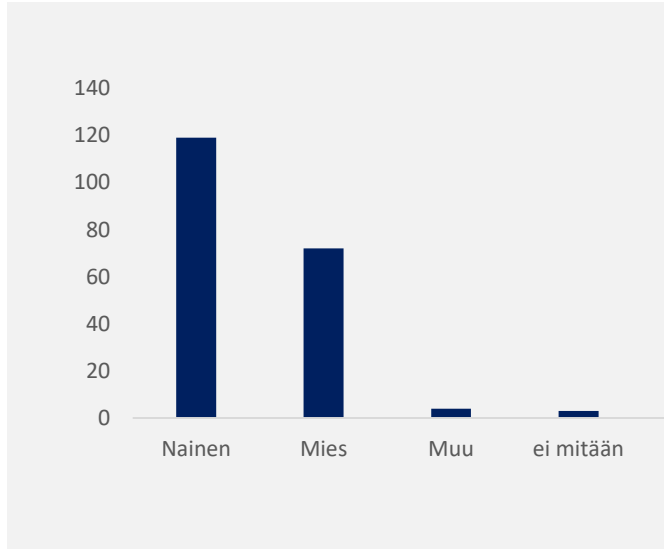
Mahdollisimman laajan laadullisen tutkimusaineiston keräys

Selvitys ei perustu ainoastaan kirjalliseen aineistoon

Moniäänisyys

Ketkä vastasivat?

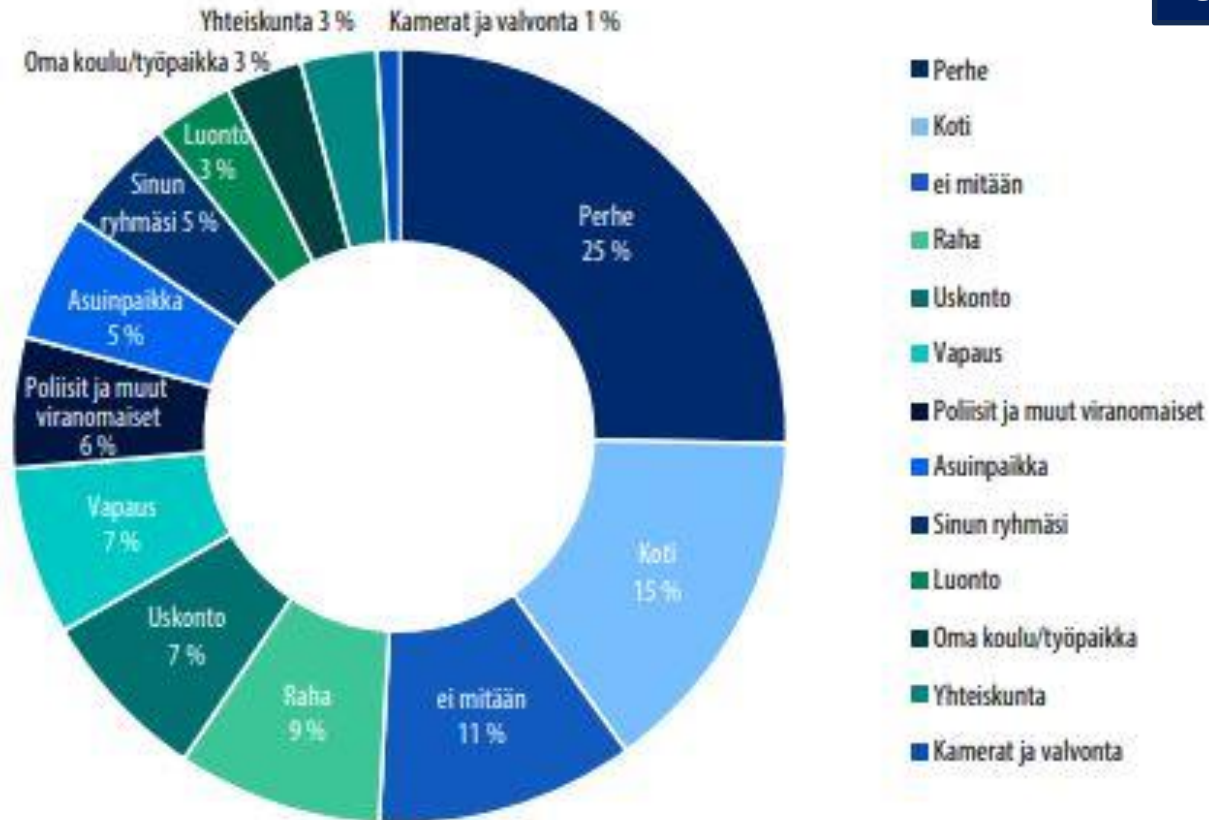

Mitä saimme vastauksiksi?

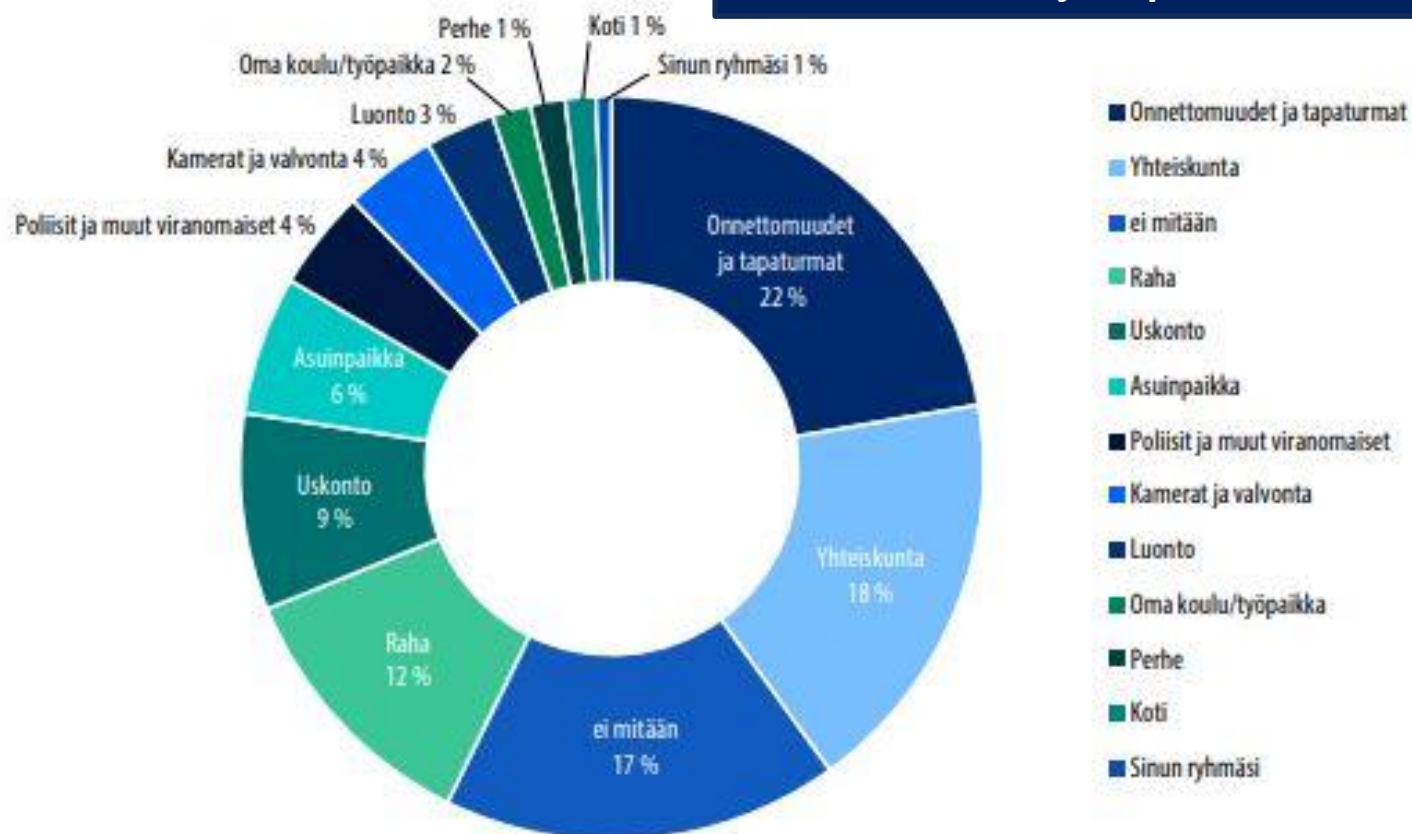
Mitkä asiat tuovat tällä hetkellä turvallisuutta?

Perhe- Koti- Raha

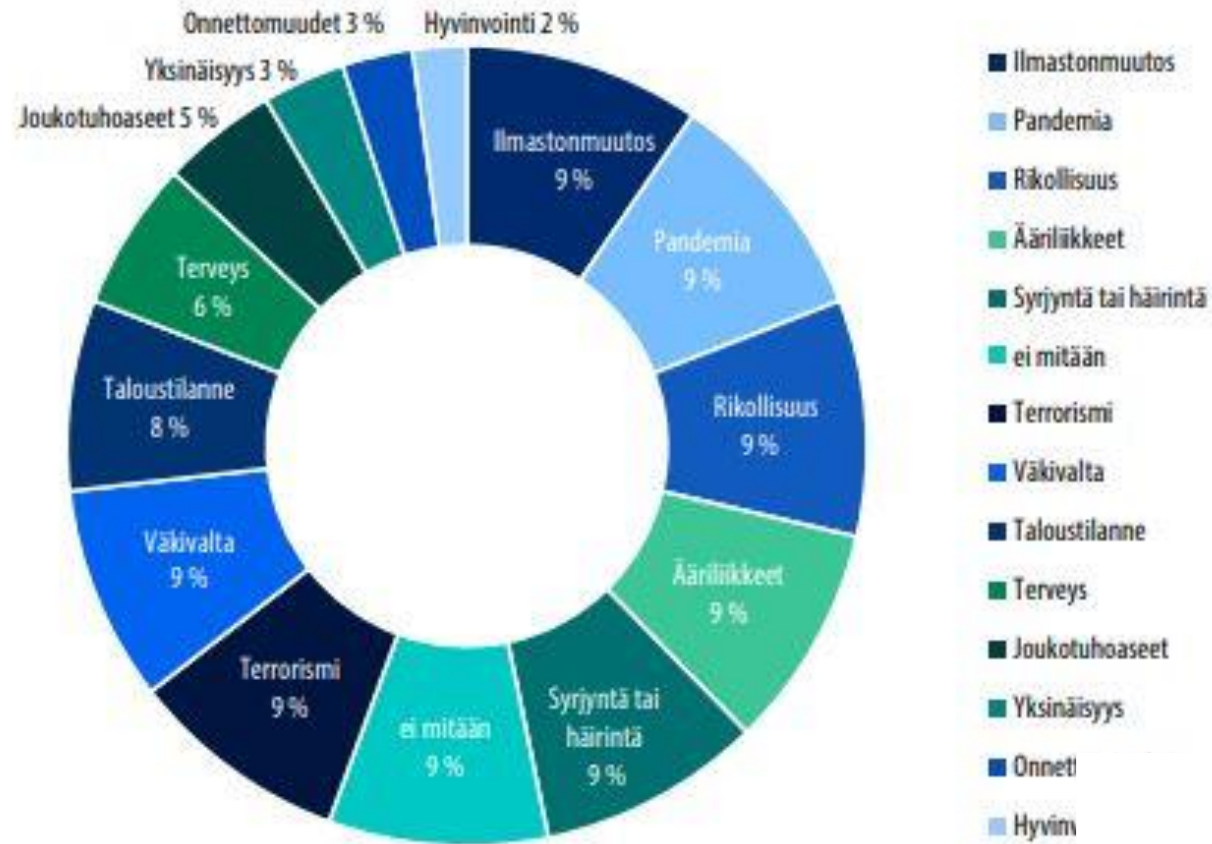
Mitkä asiat tuovat tällä hetkellä turvattomuutta?

Onnettomuudet ja tapaturmat- Yhteiskunta- Raha

Mitkä asiat huolestuttavat sinua?

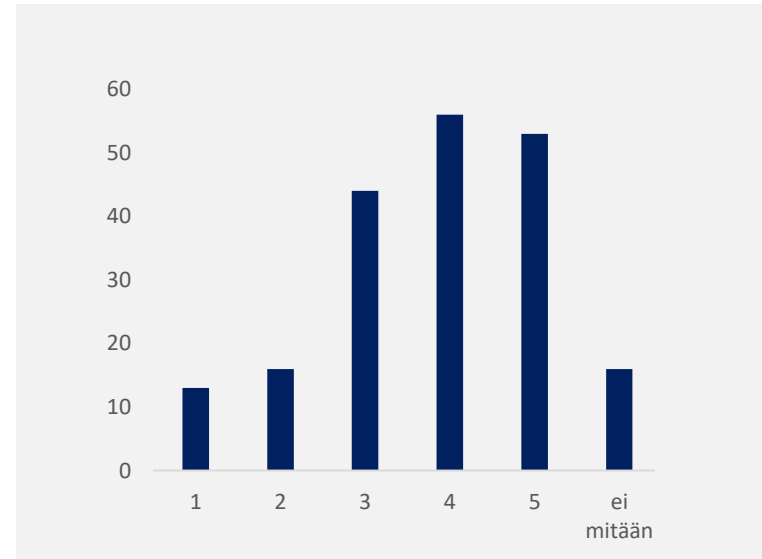
Ilmastomuutos- Pandemia- Rikollisuus

Millaisia ajatuksia sinulle tulee, kun kohtaat turvallisuusviranomaisia?

Mistä luulet, että se johtuu?

Millaisia ajatuksia sinulle tulee, kun kohtaat turvallisuusviranomaisia?

Mistä luulet, että se johtuu?

Luotan heidän tietotaitoonsa. He ovat lahjomattomia..

Minulla on positiivisia kokemuksia turvallisuusviranomaisten kanssa toimimisesta.

Olen vanha ja luotan yhteiskuntamme.

Toivottavasti ottavat minut tosissaan, olen oikeasti avun tarpeessa.

Ei omia huonoja kokemuksia. Tekevät tärkeää työtä.

Millaisia eri turvallisuusviranomaiset mielestäsi ovat?

Piirrä viiva henkilön ja eläimen välille.

POLIISI

**HÄTÄKESKUS-
TYÖNTEKIJÄ**

VIRKAILIJA

PELASTAJA

POLIISI

HÄTÄKESKUS
- TYÖNTEKIJÄ

ALYKK IT JA AUTTAVAISIA HELPPO PUHUA KUN TARVITAAN YSTAVALLINEN
MAARATIETON HUUOON OTTAMINEN
HYV NTAHTOISIA ENNAKOITAVUUS NOPEA MAARATIETON
USKOLLINEN, KOHTELEE KAIKKIA SAMAN TAVOIN HELPPO PUHUA KUN TARVITAAN
MAARATIETON
ASIALLINEN STRONG, FRIENDLY
OPPII UUTTA VALPAS NOPEA
OSATA KUUN
REIPAS YSTAVALLINEN HYV NTAHTOISIA PAIMENOMINAISUUS ASIALLINEN TAITAVA VALPAS
SUOJELEVA TAITAVA VALPAS AVULIAS
PARAS YSTAVA
VALPAS YSTAVALLINEN OPPII UUTTA VALPAS AVULIAS
REIPAS TAITAVA VALPAS
HUOIMON OTTAMINEN
PAINENOMINAISUUS
LUOTETTAVIA
NOPEA
USKOLLISIA KANSALAISILLE PARAS YSTAVA TOIVON V HEMM N MIELIVALTAA JA YLIMIELISYYTT, ENEMM N L HESTYTT VYTYTT
SUOJELEVA PALVELUALTTIUS AVULIAS
VALPAS
ALYKK IT JA AUTTAVAISIA
HUOIMON OTTAMINEN
SUOJELEVA
LUOTETTAVIA
STRONG, FRIENDLY
ENNAKOITAVUUS
OSATA KUUNNELLA

Millaisia toivot, että turvallisuusviranomaiset ovat vuonna 2030? Miksi?

POLIISI

- kirahvi
- lammas
- koira
- tiikeri
- virtahepo

Miksi?

VIRKAILIJA

- kirahvi
- lammas
- koira
- tiikeri
- virtahepo

Miksi?

HÄTÄKESKUS-
TYÖNTEKIJÄ

- kirahvi
- lammas
- koira
- tiikeri
- virtahepo

Miksi?

PELASTAJA

- kirahvi
- lammas
- koira
- tiikeri
- virtahepo

Miksi?

Millaisia toivot, että turvallisuusviranomaiset ovat vuonna 2030?

Inhimillisuus ja empaattisuus, palvelualltius sekä puolueettomuus.

80 / 199

64 / 199

66 / 198

88 / 199

Millaisia toivot, että turvallisuusviranomaiset ovat vuonna 2030?

POLIISI

1

Entistä **ihmisläheisempi ja inhimillisempi** viranomainen, joka pitää aina heikomman puolta.

2

Helposti lähestyttävä, palvelualtis ja luotettava.

3

Pelko että maailma muuttuu julmempaan suuntaan, minkä seurauksena poliisin on ylläpidettävä järjestystä nykyistä voimakkaammilla keinoilla. Näissä vastauksissa korostui toive poliisista **vahvana auktoriteettina**.

4

Pelko että poliisi käyttää mielivaltaa tai on aggressiivinen, ja lisäksi poliisille toivottiin **enemmän koulutusta liittyen esimerkiksi tasa-arvoon ja rasismien kitkemiseen**.

Millaisia toivot, että turvallisuusviranomaiset ovat vuonna 2030?

1

Työntekijät olisivat **rauhallisia, kuuntelevia ja empaattisia.**

2

Heidän tulisi nähdä **kokonaiskuva** ja havaita ihmisen avun tarve **nopeasti.**

3

He eivät aina ota ihmisen hätää vakavasti.

4

Osaavan kertoa avuntarvitsijalle **konkreettisesti, miten tämän tulee hätätilanteessa toimia.**

Millaisia toivot, että turvallisuusviranomaiset ovat vuonna 2030?

VIRKAILIJA

1

Tarmokkaita ja tarttuvan ripeästi töihin.

2

Huoli siitä, että virkailijat eivät osaa huomioida asiakkaan **koko elämäntilannetta** riittäväällä tavalla.

3

Yksittäisissä vastauksissa toivottiin muun muassa, että **virkailijat eivät arvioisi asiakkaita ulkoisen olemuksen perusteella.**

Millaisia toivot, että turvallisuusviranomaiset ovat vuonna 2030?

PELASTAJA

1

Aina paikalla nopeasti ja että heidän apunsa saavuttaisi **kaikki avuntarvitsijat**.

2

Adjektiivit olivat muihin viranomaisiin verrattuna **erityisen positiivisia**.

3

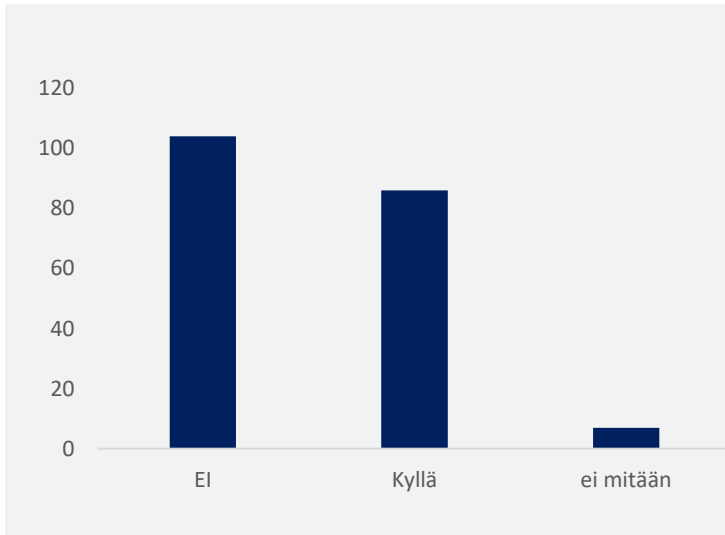
Rohkea, sitkeä, peloton ja vahva, ja heitä nimitettiin myös **sankareiksi**, jotka tulevat apuun ”**vaikka läpi harmaan kiven**”.

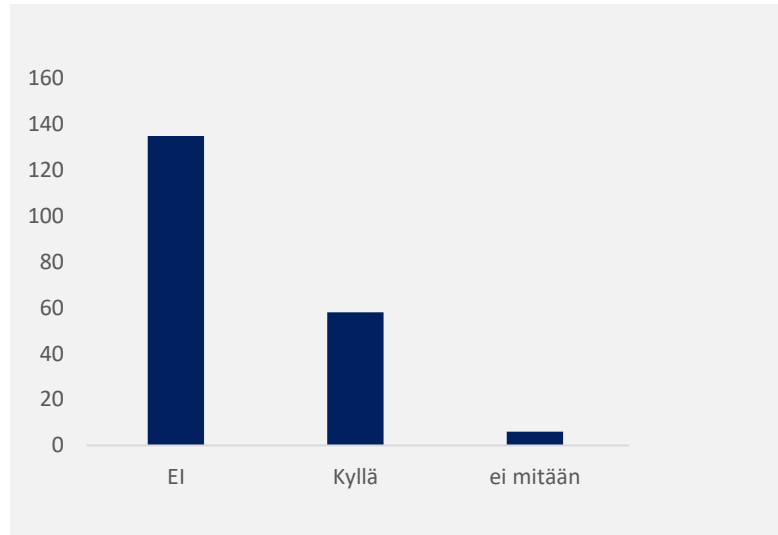
Vastaajien kokemuksista

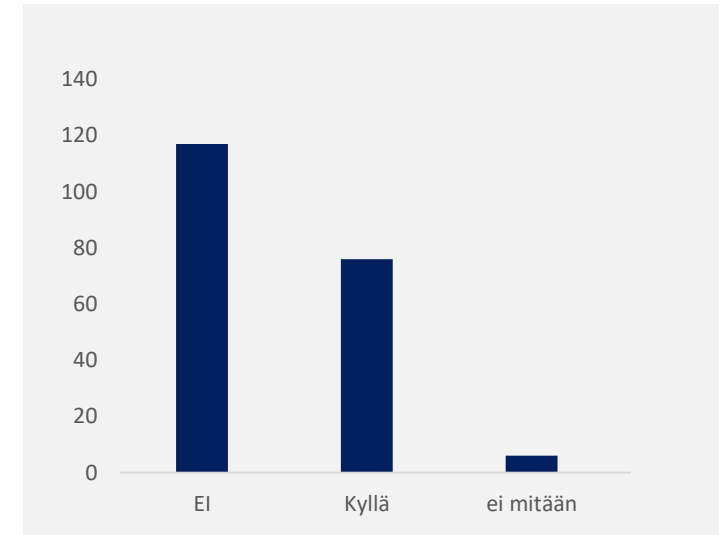
Oletko kokenut kiusaamista,
syrjintää tai häirintää?

Oletko ollut onnettomuudessa,
tapaturmassa tai rikoksen uhri?

Oletko ollut yhteydessä poliisin,
pelastuslaitoksen tai
häätäkeskuksen kanssa?

Häirintää ja syrjintää oli viimeisen vuoden aikana kokenut **42,5 %** vastaajista

Onnettomuuden tai rikoksen uhrina oli ollut **30 %** ja
Turvallisuusviranomaisiin yhteydessä n. **38 %**.

KYSYMYS KOKEMUKSISTA

Sairastuin vakavasti, mutta sain hyvää hoitoa.

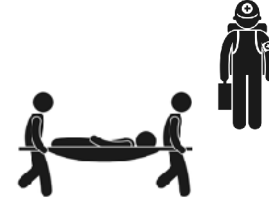
TAPAHTUMA
TAI
TILANNE

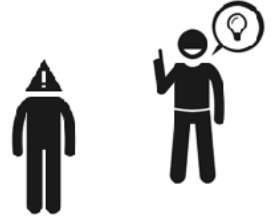
ILMOITUS
VIRANOMAISELLE

MITÄ
ILMOITUKSESTA
SEURASI?

AVUN SAANTI

LOPPUTULOS TAI
RATKAISU

Ilmoitin syrjinnästä. Minua ei otettu vakavasti.

Soitin ambulanssin, tosi äkkiä tuli.

Väkivaltainen tapahtuma, itse uhri. Poliisin kutsu paikalle kesti. Eikä aina saa paikalle.

Tein rikosilmoituksen, Kaikki oli ok

Ei mitään tapahtunut, kun ilmoitin murrosta

Rikosilmoitus ei mennyt eteenpäin

Poliisi syytti syyttä

Minua syytettiin varkaaksi

Poliisin tulo ei aina ole tehokasta

ROMANIT

Oma ja oman perheen turvallisuus koettiin pääsääntöisesti paremmaksi kuin muiden ihmisten turvallisuus.

He itse ja heidän perheensä **voivat vaikuttaa** vastaajien omaan turvallisuuteen enemmän kuin muut ihmiset.

Kaikilla oli sekä hyviä että huonoja kokemuksia turvallisuusviranomaisista, pääosin hyvä arvosana viranomaisille ja suhteellisen korkea luottamus

Huolestuttavia kokemuksia olivat ne, jossa ihminen koki jääneensä yksin turvallisuutta uhanneessa tilanteessa tai milloin häntä ei ollut uskottu tai autettu.

Häirintää ja syrjintää kokivat eniten vammaiset henkilöt, romanit ja seksuaali- ja sukupuolivähemmistöt, viimeisin ryhmä ollut eniten yhteydessä viranomaisiin – toisin kuin muut

Perhe ja koti tuovat turvallisuutta kaikille, myös syrjäytyneille

Yhteiskunta tuo turvattomuutta usealle

Kaikki toivoivat oman viiteryhmän erityistarpeiden ymmärrystä ja huomiomista sekä helposti lähestyttäviä ja matalankynnyksen palveluita

Millaisia ajatuksia sinulle tulee, kun kohtaat turvallisuusviranomaisia?

3,03

Mistä luulet, että se johtuu?

Kela, TE-toimisto, Sosiaalitoimisto traumoja jäänyt.

Epävarmuus miten viranomainen toimii, jos vaikka ei tykkää naamasta

Kun on päihdetausta niin vanhat kohtaamiset mm. poliisin kanssa ovat olleet ikäviä.

He ovat ammattilaisia, jotka osaavat työnsä.

Tiedän, että he pitävät minua B-luokan kansalaisena, hädin tuskin ihmisenä

Poliisiin en luota ihan niin paljon kuin muihin.

Koska laitetaan kategoriaan "varas, nisti, ihmisroska" - en luota ihan niin paljon kuin muihin

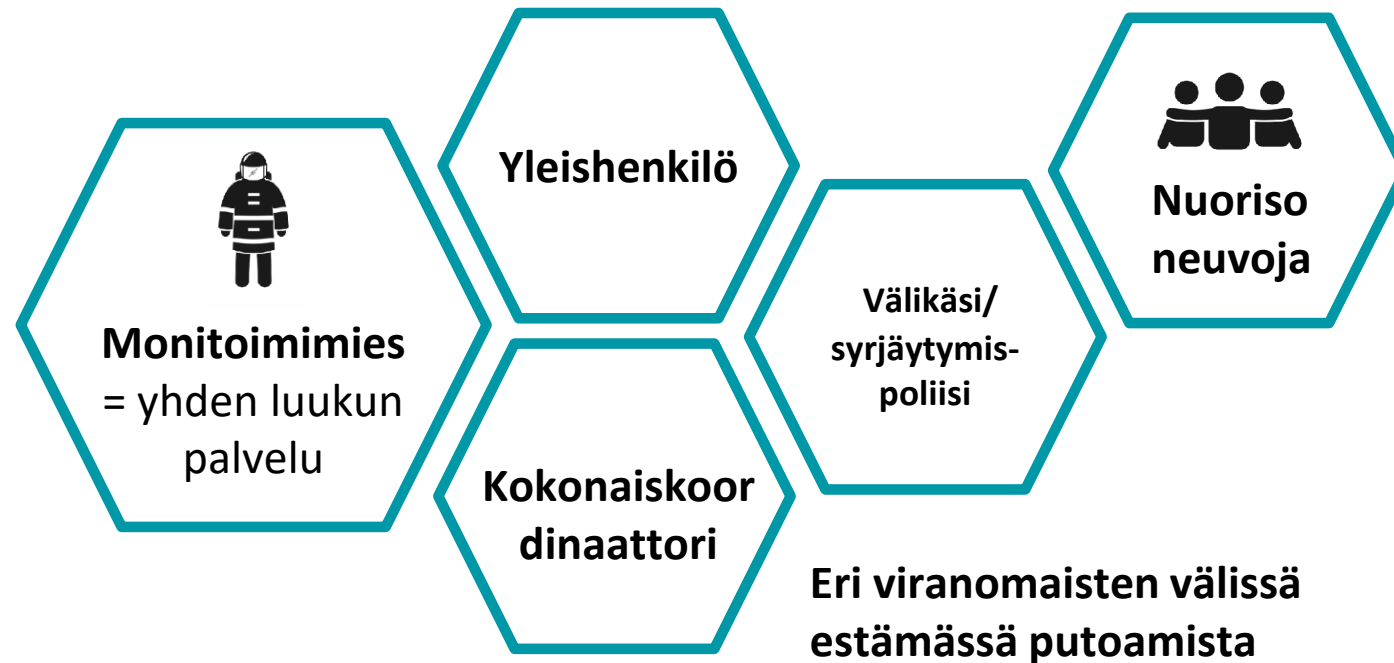
Vastaajien tulevaisuuden toiveista

Minkälaisia ovat tulevaisuuden viranomaiset?

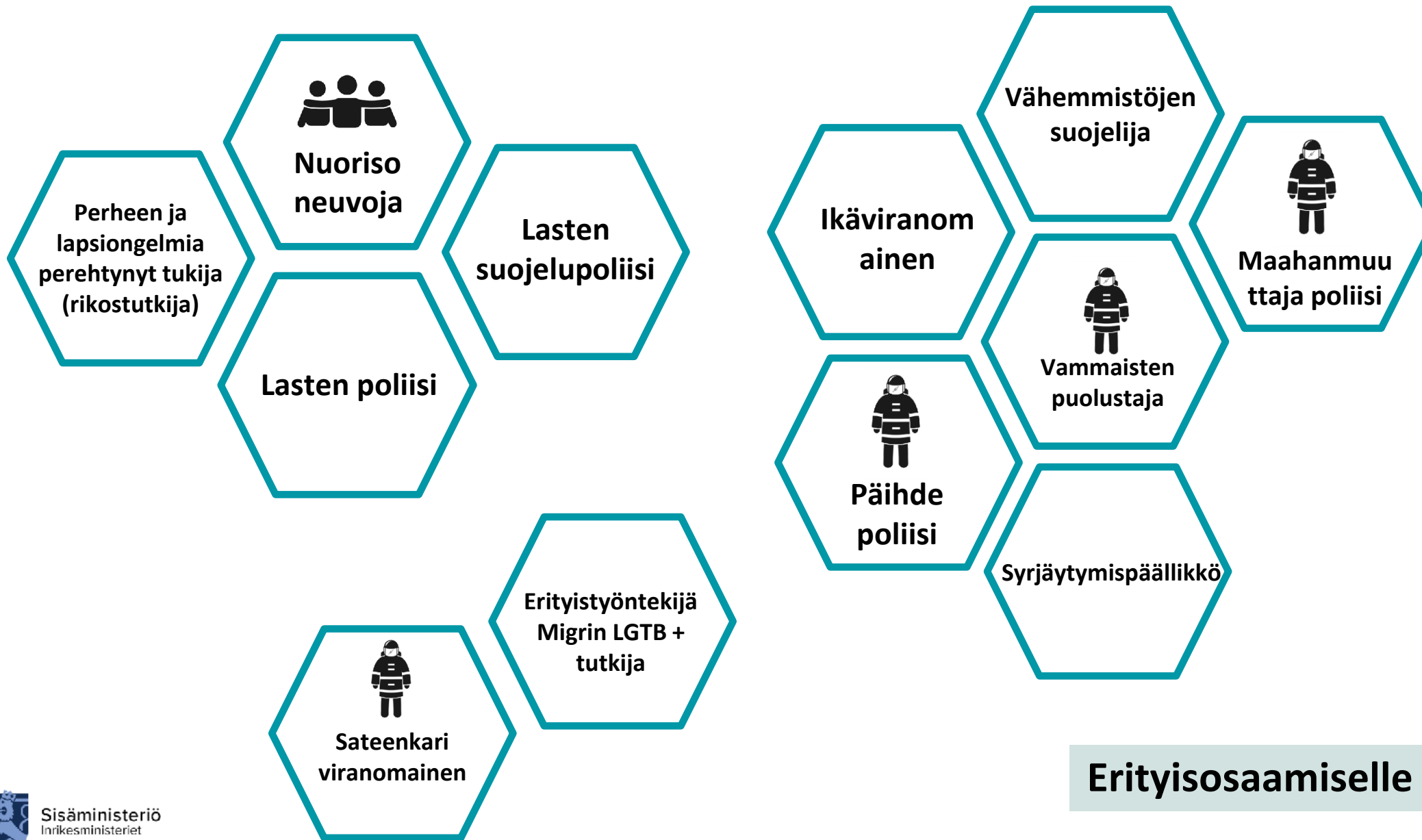
Vastaajat kokevat vaikeutta navigoida viranomaispalveluissa

Tarvitaan enemmän ihmiskeskeisiä palveluita

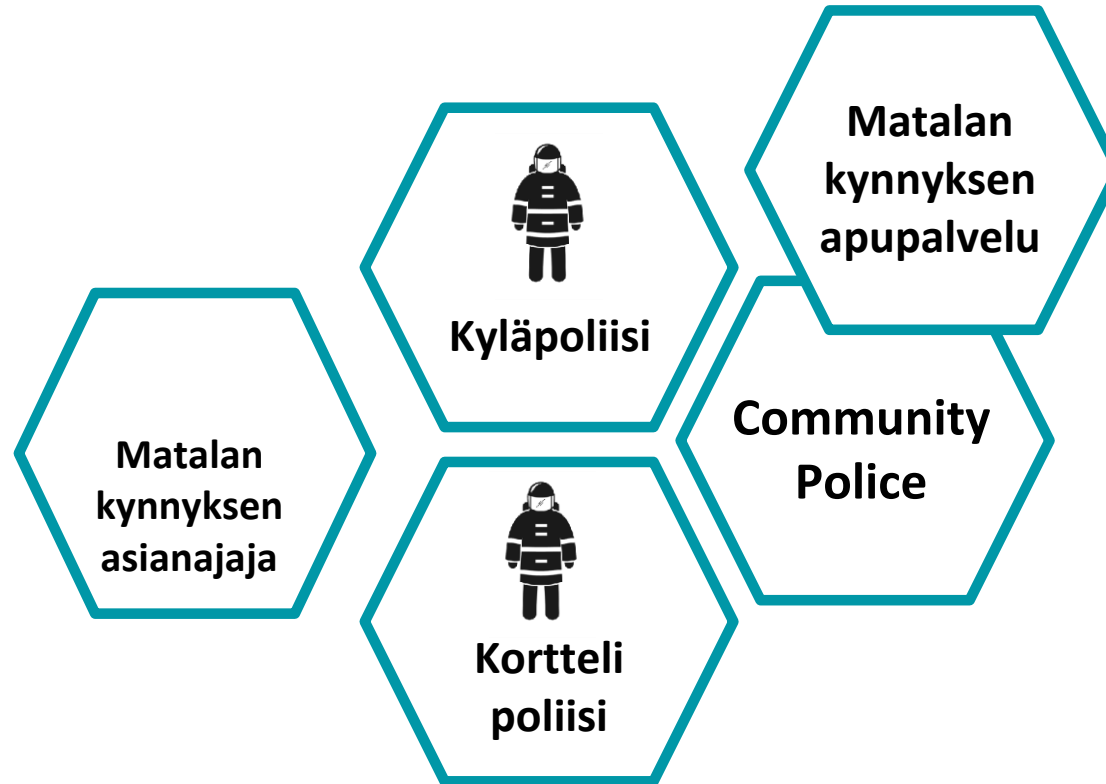
TULEVAISUUDEN VIRANOMAISIA JA TYÖVÄLINEITÄ

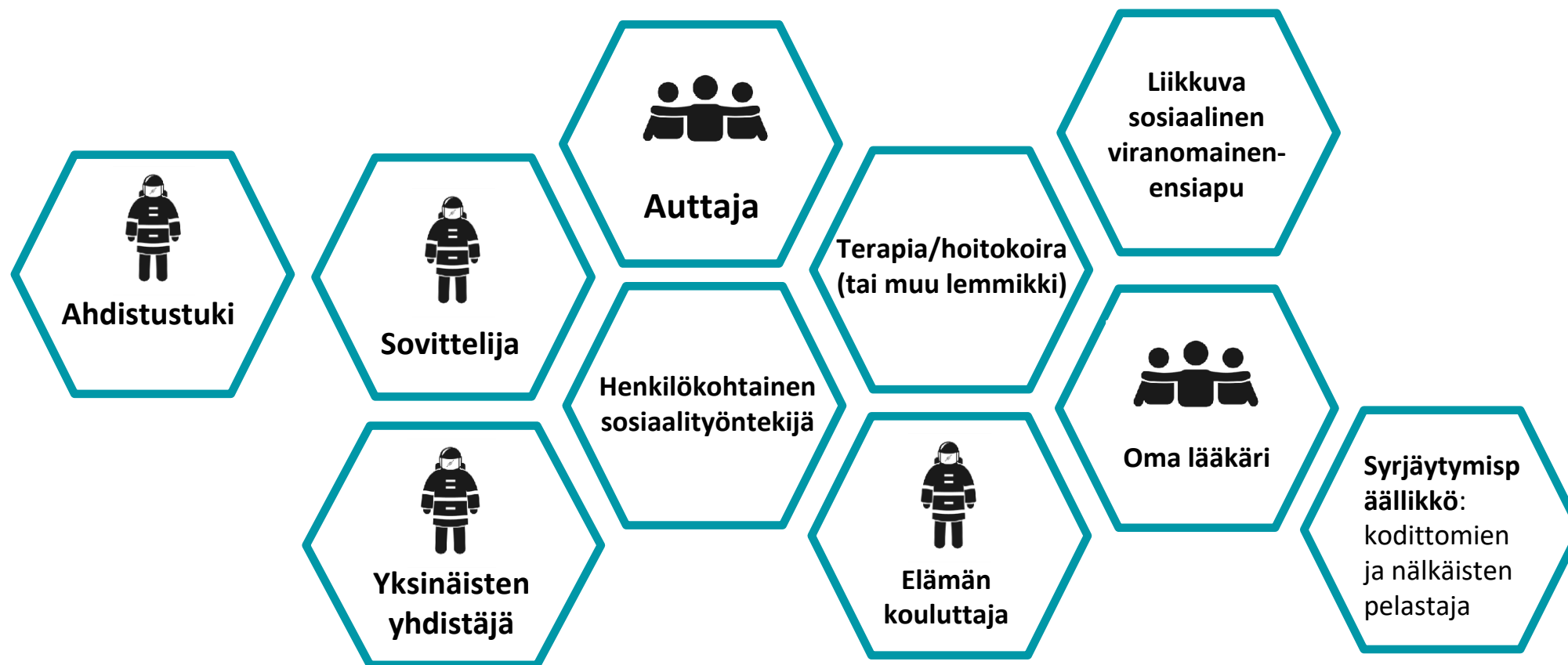
Erityisosaamiselle on tarvetta

Toiveet ihmiskeskeisistä ja helposti lähestyttävistä viranomaisista

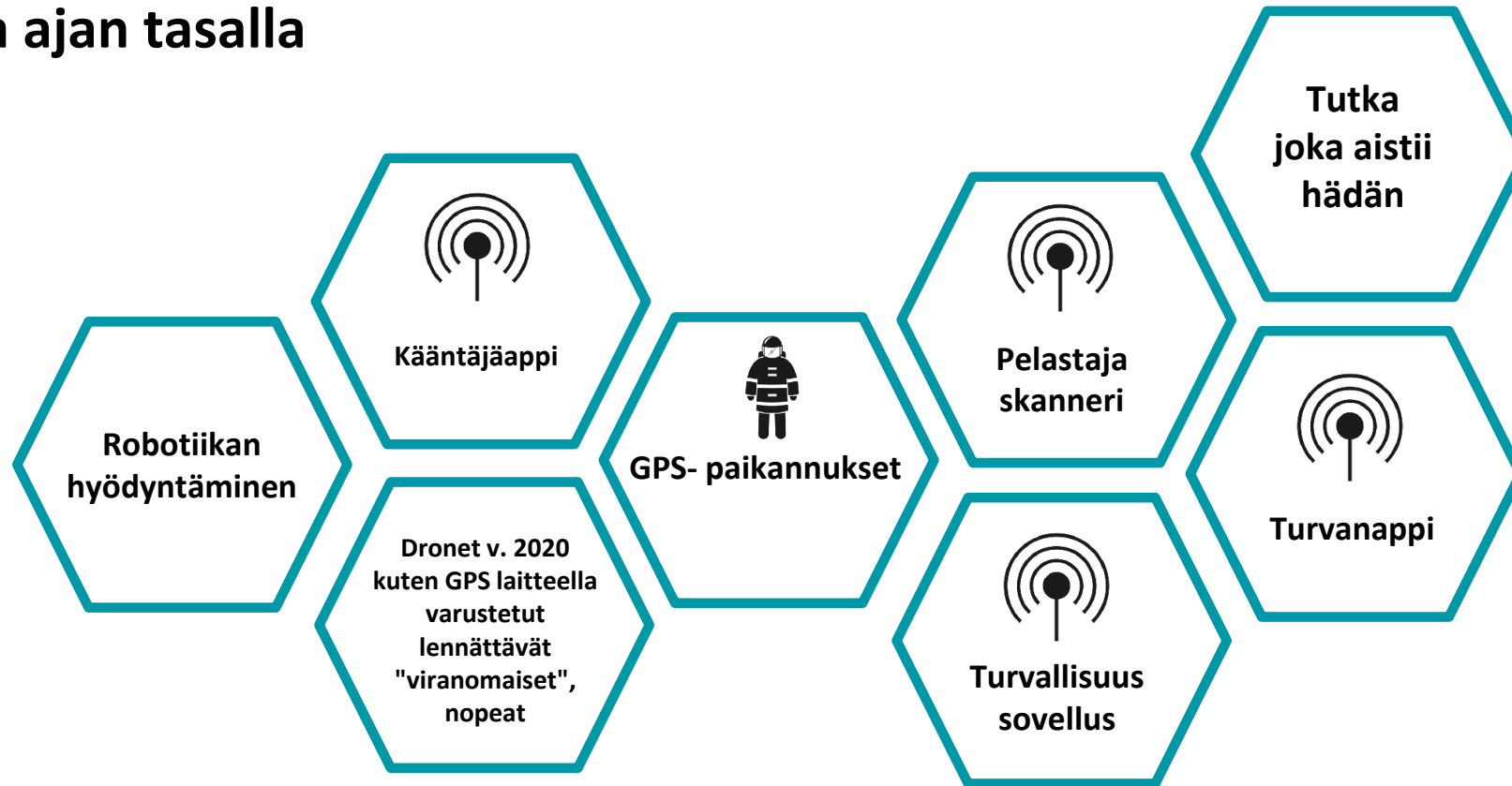
Hyvinvointiin liittyy paljon ehdotuksia

Turvallisuuden juurisyihin tulee puuttua ja turvallisuutta kehittää kokonaisvaltaisesti

Korostettiin miten tärkeää on, että viranomaiset ovat tehokkaita ja ajan tasalla

Nyt on
kaikenlaisia
välineitä ja
lisää
keksitään
koko ajan

Seurataan, kehitetään ja hyödynnetään uutta teknologiaa

Suosituksset

Käytettävissä oleva tieto jakautuu

yhdenvertaisuuslain syrjintäperusteiden mukaisen **syrjinnän, viharikosten ja häirinnän** kokemuksiin

yleisiin turvattomuuden ilmentymiin, kuten **rikollisuuteen ja tapaturmiin**, jotka eivät suoraan liity syrjintäperusteisiin, mutta jotka kasautuvat niiden mukaisesti.

Erityisesti tietyt väkivaltakokemukset kasautuvat voimakkaasti.

Suurinta osaa väestöstä ne koskettavat hyvin harvoin ja pieni osa väestöstä kärsii suurimman osan väkivallasta.

Tämän väestöosan tilanteen ymmärtäminen ja siihen vaikuttaminen vaikuttaa turvallisuuden kokonaisuuteen suhteellisesti tarkasteltuna hyvin paljon.

1

Ennaltaehkäisevään turvallisuustyöhön ja kokonaishyvinvoinnin edistämiseen on panostettava

1

Ennaltaehkäisevään turvallisuustyöhön ja kokonaishyvinvoinnin edistämiseen on panostettava

2

Syrjintään on puututtava ja **yhdenvertaisuutta edistettävä tehokkaasti**

1

Ennaltaehkäisevään turvallisuustyöhön ja kokonaishyvinvoinnin edistämiseen on panostettava

2

Syrjintään on puututtava ja **yhdenvertaisuutta edistettävä tehokkaasti**

3

Haavoittuvassa asemassa olevien ihmisten tarpeet tulee huomioida toiminnan suunnittelussa

1

Ennaltaehkäisevään turvallisuustyöhön ja kokonaishyvinvoinnin edistämiseen on panostettava

2

Syrjintään on puututtava ja **yhdenvertaisuutta edistettävä tehokkaasti**

3

Haavoittuvassa asemassa olevien ihmisten tarpeet tulee huomioida toiminnan suunnittelussa

4

Sisäisiä koulutuksia tulisi kehittää aineiston pohjalta

1

Ennaltaehkäisevään turvallisuustyöhön ja kokonaishyvinvoinnin edistämiseen on panostettava

2

Syrjintään on puututtava ja **yhdenvertaisuutta edistettävä tehokkaasti**

3

Haavoittuvassa asemassa olevien ihmisten tarpeet tulee huomioida toiminnan suunnittelussa

4

Sisäisiä koulutuksia tulisi kehittää aineiston pohjalta

5

Kysely olisi toistettava vertailevan aineiston saamiseksi

1

Ennaltaehkäisevään turvallisuustyöhön ja kokonaishyvinvoinnin edistämiseen on panostettava

2

Syrjintään on puututtava ja **yhdenvertaisuutta edistettävä tehokkaasti**

3

Haavoittuvassa asemassa olevien ihmisten tarpeet tulee huomioida toiminnan suunnittelussa

4

Sisäisiä koulutuksia tulisi kehittää aineiston pohjalta

5

Kysely olisi toistettava vertailevan aineiston saamiseksi

6

Selvityksen **näkökulmaa tulisi laajentaa**

1

Ennaltaehkäisevään turvallisuustyöhön ja kokonaishyvinvoinnin edistämiseen on panostettava

2

Syrjintään on puututtava ja **yhdenvertaisuutta edistettävä tehokkaasti**

3

Haavoittuvassa asemassa olevien ihmisten tarpeet tulee huomioida toiminnan suunnittelussa

4

Sisäisiä koulutuksia tulisi kehittää aineiston pohjalta

5

Kysely olisi toistettava vertailevan aineiston saamiseksi

6

Selvityksen **näkökulmaa tulisi laajentaa**

7

Yhteistyötä eri tutkimustahojen kanssa tulisi vahvistaa

Haavoittuviin ryhmiin kuuluvilla ihmisillä aivan **samanlaisia turvallisuustarpeita** kuin muillakin ihmisillä.

Toisaalta sekä tämän kyselyn tulokset että aiemmat haavoittuvien ryhmien turvallisuutta tai heidän kokemia syrjintää ja häirintää koskevat selvitykset osoittavat, että **heillä on myös erilaisia tarpeita.**

Näitä ovat esimerkiksi **korostunut oikeussuojan tarve syrjintää ja häirintää vastaan ja heidän haavoittuvuuksistaan johtuvien erilaisten tilanteiden ja ominaisuuksien parempaa ymmärrystä ja osaamista viranomaisilta.**

Kehitettäessä uusia palveluita on haavoittuvassa asemassa olevien **ihmisten erilaisten tilanteiden tiedostaminen tie saavutettavuuteen.**

Palveluiden kehittämistyössä on eri ryhmien tarpeet **huomioitava alusta lähtien**, jotta koko väestön on mahdollista niitä käyttää.

Tiivistys

Onnistuimme lähestymään haavoittuvassa asemassa olevia ryhmiä.

Visuaalinen kysely on onnistunut, koska suurin osa on vastannut, mikä on mahdollistanut luovan lähestymistavan turvallisuustarpeiden tutkimiseksi.

Haavoittuvassa asemassa olevat ryhmät eivät ole homogeenisia, vaikka yhtäläisiä tarpeita löytyy.

Vastaajat ovat huolestuneita siitä, miten palvelumme vastaavat heidän erityistarpeitaan.

Vastaajat kokevat vaikeutta navigoida viranomaispalveluissa ja toivovat helpommin lähestyttäviä viranomaisia.

Yhteiskunta tuo turvattomuutta monille. Perhe ja koti tuovat turvallisuutta.

Palvelumme voisivat olla ennakoivia ja tukea kansalaisten hyvinvointia hyödyntämällä tulevaisuuden teknologiaa.

Palveluiden kehittämistyössä on eri ryhmien tarpeet huomioitava alusta lähtien, jotta koko väestön on mahdollista niitä käyttää.

Kiitos!

Selvitys on SMn sivulla-> julkaisut-
>Selvitys haavoittuviin ryhmiin
kuuluvien turvallisuuden
kokemuksista.

Kiitos!

Lisää tietoa tästä tutkimuksesta: mariana.salgado@intermin.fi/ heidi.lempio@intermin.fi

Sisäministeriö
Inrikesministeriet

Ikääntyneet

Suhteellisen suuri vastaajaryhmä

Muiden ihmisten turvallisuus koetaan suhteessa omaan paljon heikommaksi.

Vain pieni osa ikääntyneistä vastaajista oli kokenut häirintää, syrjintää tai kiusaamista.

Selkeästi korkein luottamus viranomaisiin.

Lapset

Vain vähän vastauksia, silti sekä hyviä että huonoja kokemuksia

Erytisesti matalankynnyksen palveluille tarvetta

Maahanmuuttajataustaiset

Vastaajaryhmä oli varsin heterogeeninen, joskin pieni. Vastaajat olivat suhteellisen korkeasti koulutettuja, mutta matalapalkkaisia.

Rasismi-sana ei juurikaan esiintynyt, siitä huolimatta, että vastaajat edustivat oletetusti pääsääntöisesti niin sanottuja näkyviä maahanmuuttajia.

Viranomaiset saivat vastaajilta suhteellisen korkean arvosanan

Vastaajilla ei ollut juurikaan kokemuksia turvallisuusviranomaisista, koska turvallisuuteen liittyvistä tapahtumista ei ole tehty ilmoituksia.

Seksuaali- ja sukupuolivähemmistöt

Iso osa vastaajista oli kokenut syrjintää, mutta he myös ovat olleet yhteydessä viranomaisiin, toisin kuin moni muun ryhmän vastaajista.

Heillä on myös suhteellisen korkea luottamus viranomaisiin, mutta myös paljon kritiikkiä esiintyi.

Etenkin transsukupuolisilla henkilöillä oli ollut huonoja kokemuksia turvallisuusviranomaisista.

Oman ryhmän turvallisuus koettiin tässä ryhmässä keskimääräistä heikommaksi.

Syrjäytyneet ja syrjäytymisen vaarassa olevat henkilöt

Suurin ja moninaisin vastaajaryhmä.

Verrattuna muihin vastaajaryhmiin oman ja muiden ihmisten turvallisuus koettiin varsin huonoksi.

Heidän kokemuksensa viranomaisista oli myös heikoin ja arvio oman turvallisuuden kokemuksesta oli matala.

Huomattava osa vastaajista on ollut tapaturman, onnettomuuden tai rikoksen uhri, kolmasosa kokenut

kiusaamista tai syrjintää, mutta vain puolet oli ollut yhteydessä viranomaisiin.

Romanit

Vastaajat olivat keskimäärin nuorehkoja ja matalatuloisia. Heillä oli sekä alhainen koulutus- että tulotaso.

Suuri enemmistö oli kokenut syrjintää, kiusaamista tai häirintää.

He antoivat viranomaisille alhaisen arvosanan ja negatiivisissa kokemuksissa toistuu rasismin kokemus.

Toisaalta vastauksissa tuli esille myös hyviä kokemuksia ja luottamusta viranomaisiin.

Toisin kuin muiden ryhmien vastauksissa, romanit valitsivat turvallisuutta luoviksi tekijöiksi kodin ja perheen lisäksi poliisin ja muut viranomaiset.

Vammaiset henkilöt

Toiseksi suurin vastausryhmistä

Suuri osa oli kokenut syrjintää ja häirintää.

Kokemuksissa näyttäytyi muun muassa saavutettavuusongelmia ja asenneongelmia, jolloin ihmisiä ei ole otettu vakavasti. Myös päihdekysymykset näyttäytyivät vastauksissa, esimerkiksi sairauden sekoittamista päihtymykseen. Vastauksissa korostui myös tiedon jakamisen ja vaihtamisen tärkeys viranomaisten kesken.

